

Anton Slodnjak

PRISPEVKI K POZNAVANJU PREŠERNA IN NJEGOVE DOBE

I. SLAVINJA IN PREŠEREN

Prijateljeva in Malova raziskavanja¹ so v marsičem pojasnila usodo neporojenega slovenskega književnega časopisa Slavinja iz 1824. leta. Neocenjena pa je še do danes njegova notranja zgodovina, premalo sta upoštevani širina in daljnosežnost njegovega programa, neznane so nam gibalne in zaviralne moči ter osebnosti, ki so se borile ob ustanavljanju te prve, v širokem slovenskem duhu zasnovane slovenske revije.

Dne 9. septembra 1824 so zaprosili ljubljanski gubernij v imenu »družbe nekaterih svetnih duhovnikov«² Janez Cigler, njen predsednik, Ksaver pl. Andrioli in Ignac Holzapfel, da jim dovoli izdajati »pravi Ilirski list, ki bo pisan v slovanskem jeziku, in sicer v kranjskem narečju«. Imenovati ga hočejo Slavinja in dajati na svetlo vsak petek v tednu kot prilogo uradni Laibacher Zeitung. Časopis bo znanstven, dajal bo Kranjcem intelektualni in estetski užitek ter skrbel za kultiviranje njihovega jezika.²

Vloga Slavinjanov je presenetljiva v več pogledih. Pogumna argumentacija, da hočejo dajati na svetlo »pravi Ilirski list«, priča, kako spretno so hoteli uporabiti za svoje namene avstrijsko upravno enoto Ilirsko kraljestvo, ustanovljeno po Napoleonovem padcu (1816). V njej je živela vendar slovanska večina, kako pa naj prikaže tej in svetu njeno pravo podobo nemški Illyrisches Blatt, ki je doslej edini v kranjskem delu kraljestva opravljal nalogo skromnega kulturnega glasnika. Ime časopisa, ki ga snuje ta družba, pa postavlja v središče književnih prizadevanj sodelavcev kranjski del in celotno slovanstvo. Njegovo ime se je ohranilo v uradnem dopisovanju, v nekem Slomškovem pismu Metelku in v nekaterih pesemskih tekstih, ki so bili namenjeni novemu časopisu. Mislim, da ga je stvorila prav ta generacija, ki je hotela s Slavinjo ustvariti novo dobo v našem kulturnem življenju. Zato je po njenem neuspehu tudi izginilo iz našega književnega jezika. Pobudo zanj so dobili Slavinjani pač v imenu slavističnega zbornika Slavin, katerega je izdajal Josef Dobrovský od 1806 do 1814. Po moški obliki Slavin so napravili po pravilu, ki ga je kasneje zapisal Metelko

¹ Prijatelj: ZMS 1907, 1—4; Mal: Čas XX, 247.

² Gl. izvornik prošnje v prilogi I.

v svoji slovnici, žensko obliko Slavinja.³ Ker bi naj bila nova revija po zamisli svojih očetov zbornik (repozitorij = književna polica) za vse, kar zadeva domovino,⁴ skoraj ne moremo dvomiti, da so prevzeli od Dobrovskega tudi spodbudo za njegovo ime in za velik del programa, saj so tudi oni hoteli obseči v njem celotno slovanstvo.

Slavinja pomeni torej nekaj podobnega kot Dobrovskega Slovanka ali kot kasnejša Kóllarjeva Slava. Iz nekaterih pesmi Slavinjanov lahko spoznamo, da jim je res pomenil ta izraz genija vsega slovanstva v smislu baročno-romantične alegorizacije, podobno Vodnikovi Iliriji.

Razlaga imena Slavinje in njen program pa vsaj nekoliko osvetljujejo njene početnike in del naše takratne učee se mladine z nekaterimi njenimi učitelji in vzorniki vred. Naša preporodna miselnost je imela že dlje neko lastno moč, ki se je začela krepiti prav v tem času zaradi velikih političnih in socialnih dogodkov v prvih desetletjih novega stoletja, čeprav tudi še sedaj ni mogla vzbuditi pomembnejših literarnih talentov. Pač pa je pospeševala med mlajšimi izobraženci in nekaterimi meščanskimi pridobitniki nekakšno plodno ogorčenost, ki je bila potrebna za nastanek prave slovstvene aktivnosti. Ti ljudje niso bili več zadovoljni z domačim pobožnim in poučnim pismenstvom ter so se začeli sramovati zaostalosti in nekultiviranosti svojega materinega jezika. Napoleonske vojne so namreč dvignile s svojimi političnimi ter socialnimi posledicami naše ozemlje v eno takratnih žarišč važnih mednarodnih dogajanj in naklepov. Prihod tujih ljudi v deželo za francoske Ilirije in za ljubljanskega kongresa je budil v nekaterih izmed njih trdo voljo, povzdigniti z resnim kulturnim delom čast domačega jezika in naroda, druge je pa navdajal z občutkom manjvrednosti, ki so se ga hoteli iznebiti s sklicevanjem na lepoto domačega jezika in na njegovo sorodstvo z drugimi slovanskimi govori in tako skupno s prvimi v pospešenem kulturnem delu ustvariti v sebi in v rojakih zavest, da Slovenci niso zgolj »zaspanci« in »slabiči«. Prav za prav se je že od Vodnikovega Dramila vršil v našem kulturnem življenju zdaj odločneje, zdaj medleje boj zoper meščansko narodno brezbriznost, ki je bila največja ovira kulturnemu razvoju. Ta boj je postajal srditejši po 1821. letu, ko je začutil naprednejši del meščanstva v razgovorih s kulturnejšimi člani kongresnih delegacij, zlasti z Rusi, ki so se najodkritosrčneje zanimali za slovenske razmere, da so s svojim narodom vred,

³ Lehrgebäude der slowenischen Sprache 1825, 68. Verjetno je, da so tudi v tem posneli Dobrovskega, ki je kljub Kopitarjevim ugovorom spremenil ime svojega zbornika iz Slavina v Slovanko (1814—15). Kopitar je prvo ime tako vzljudil, da se je podpisoval v pismih Dobrovskemu kot Slavin ali kot Slavin Minor ne samo v začetku dopisovanja, temveč tudi pozneje, ko ga je Dobrovský opomnil, da je pravilnejši izraz Slovan, in ko je že prekrstil Slavina v Slovanko. Mogoče, toda manj verjetno se mi vidi, da bi krstili Slavinjani svoj revijalni zasnutek s pomočjo termina Slavini — Slovani, ki ga beremo poleg izrazov Slovini in Sloveni v Linhartovi zgodovini I, 416.

⁴ Prim. njihov program v prilogi VIII.

⁵ Smolè v pismu Čopu (24. II. 1823), gl. opomnjo 7; Holzapfel v pismu Kastelcu (3. X. 1829), gl. opomnjo 9.

kar se tiče jezika in njegove kulture, v resnici daleč zaostali ne samo za neslovanskimi evropskimi narodi, temveč tudi za Rusi, Poljaki in Čehi. Dr. Jakob Zupan pripoveduje v članku *Odlika kranjščine pred ruščino in srbščino*,⁶ kako ga je zabolel očitek ruskega kneza Pavla Lopuhina, češ da je kranjščina »pokvarjeno slovansko narečje«. Zupan priznava, da je ob tem očitku vzkipel, kajti s Herderjem je bil tudi on prepričan, da je »časť nekega naroda zasidrana v njegovem jeziku, da je jezik glasnik te časti in da se je treba za njegovo čistost bolj gnati kakor za časť najbolj nežne neveste«. V obširnem dialogu je končno ugnal ruskega kritika slovenščine s tem, da mu je dokazal v celi vrsti primerov istost slovenskih in cerkvenoslovanskih izrazov, in ruski aristokrat, odtujen živemu govoru svojega naroda, je končno priznal prednost slovenščine pred ruščino. Podobna nacionalna ogorčenost kakor iz Zupanovega pripovedovanja diha tudi iz večkrat citiranega Smoletovega pisma Čopu z dne 24. februarja 1823, v katerem je zapisal pisec poleg drugega tudi:

»Če jest zdej to velko grašino Ernsdorf dohom tok pridem k vam v vas, potlej greva na rajžo, se bova kaj navučla in ke dam prideva hočva mi dva kej počet — mene jezi de so Kranci tak zaspanci.«⁷

In če pregledujemo ohranjeno pesniško gradivo za Slavinjo, spoznamo, da je tudi Slavinjane najbolj spodbujala k delu bridka zavest o domači zaostalosti in tujem napredku in da so s svojim delom hoteli vcepiti vrstnikom in starejšemu pokolenju ljubezen do jezika in skrb za njegovo kultiviranje.⁸ V pesmi *Spodbod za krajske rojake* se oglašava več misli, ki so našle svojo končno umetniško podobo v Prešernovi Elegiji svojim rojakom. Grafenauer je v publikaciji *Iz Kastelčeve zapuščine* domneval, da bi mogel biti njen avtor Blaž Potočnik. Ta domneva se mi zdi pravilna. Rokopis kaže poteze Potočnikove pisave, četudi so posamezni zavoji črk sorodni Vodnikovim in celo Prešernovim potezom, toda to bodo pač skupni znaki nadpovprečno inteligentnih mož približno iste dobe. Pesem je kljub nepravilnostim in nerodnostim v jeziku zelo poučna za umevanje slavinjanske generacije. Nekateri stih izražajo tako živo zgoraj orisano razpoloženje Slavinjanov in se oglašajo poglobljeni tudi iz Prešernove Elegije, da se mi jih zdi potrebno na tem mestu citirati:

V sercu se zjokam, lej, ko pogledujem
brat moj slovenski kakó bit' prištét
zlo se sramuje Slovénkam

⁶ *Illyrisches Blatt* 1831, št. 10 (5. III.): *Vorzug des Krainischen vor dem Russischen und Serbischen*.

⁷ Original v bohoričici. Podčrtal avtor. Prim. ZMS 1904, 177.

⁸ Prim. *Holzapfellovo Slavinjo*, anonimni *Spodbod za krajske rojake* (Grafenauer, *Iz Kastelčeve zapuščine*, 1911, 89—90, 97—99), *Grabrijanovo Krajsko Slovenijo, ki nam je ohranjena sicer samo v Bleiweisovi predelavi iz 1862. leta* (N 1862, str. 332), *Ravnikarja Poženčana Slavinjo s Sanskritam ter Slavinjo s Teutonko* (Ravnikarjeva zapuščina v Osrednjem državnem arhivu Slovenije), zlasti pa Slavinjin program v naši prilogi VIII.

Rus ino Čeh se ino Poljec oglašā,
sluje v Evropi pa nikdar ne praša
kaj de je ptujcovo; Krajncu pusti.
Vzdvigni se, verni se od nečasti!

Jezik slovenski se lahko obrača
sladko da pesem in gladko povest.
Slajši bi Nemeč prepeval, pa kača,
jezik sladkosti je malo si svest,

Naj omenim v ilustracijo, koliko je slavinjanska generacija trpela zaradi občutka narodne manjvrednosti še odlomek iz Holzapflovega pisma Kastelcu, napisanega že v dobi ustanavljanja Kranjske Čbelice, ki je uresničila po dobrih petih letih vsaj del Slavinjinega programa. Dne 3. oktobra 1829 je vrnil Holzapfel v pismu Kastelcu nekoliko gradiva za prvi zvezek Čbelice, ki ga je imel v pregledu, ter je sklenil svoje pisanje z besedami: »O da bi povzdignila kranjska Muza, ki je tako dolgo molčala, zdaj v čistejših zvokih svoj srebrni glas, da bi nam kmalo ne bilo treba več poslušati: Krajnci ste slabi.«⁹

Takšno je bilo v začetku dvajsetih let prejšnjega stoletja čustvovanje in mišljenje tistega dela slovenskega izobraženstva, ki je pričel iskati utehe v snovanju Slavinje. Toda kakšni so pa bili objektivni pogoji, da bi ta generacija mogla uresničiti svoj načrt, in kolika je bila njena ustvarjalna moč, da bi mogla oživotvoriti vsaj del nalog, ki si jih je naložila v obširnem programu? Uradni akti kažejo, da je bilo takrat pri ljubljanskih državnih oblasteh, izvzemši pri policiji, toliko objektivnosti in dobre volje, da bi bili Slavinjani dobili dovoljenje za časopis, ako ne bi bil prav tisto leto zamenjal na ljubljanski škofijski stolici Dunajčana Avgušтина Gruberja (1816—24) domači Nemeč Anton Alojzij Wolf. Gruber, ki ga Kopitar ob imenovanju označuje Zoisu kot »nekdanjega framasona« in kot trenutno »najprevidnejšega prilagodljivca«,¹⁰ je pa v Ljubljani po besedah svojega biograf¹¹ doživljal »z rahlim srcem celotno življenje svojih škofljanov in jim je posvečal dušne in telesne moči ter vse svoje imetje«. Ko je prišel v svojem trinpetdesetem letu v Ljubljano, se je začel takoj učiti slovenščine in se je naučil tako, da je mogel pridigati in dopisovati slovensko. Vse kaže, da ga je učil slovenščine šenklaški kaplan, bogoslovni spiritual in ekonom France Metelko, ki se mu je moral tako prikupiti, da mu je v začetku 1817. l. pomogel z drugimi na stolico profesorja slovenskega jezika na ljubljanskem liceju.¹² To je mogel, ker je bil pred tem član centralne študijske organizacijske komisije in je imel gotovo

⁹ Möge die krain. Muse, die so lange geschwiegen, nun mit desto helleren Lauten ihre Silberstimme erschallen lassen, dass wir es bald nicht mehr werden zu hören haben: Krainzi ste slabi. (Kastelčeva zapuščina v Osrednjem drž. arhivu Slovenije.)

¹⁰ Prijatelj, Duševni profili naših preporoditeljev, 1935, 82.

¹¹ Wurzbach V, 377—79.

¹² Prim. Marn, Jezičnik IX, 5, in Kidrič, Ustanovitev slovenske stolice v Ljubljani, LZ 1954, 306.

še zveze z njenimi člani, od katerih se je eden pisal tudi za Gruberja.¹³ S tem je škof pomagal Vodnikovim nasprotnikom, ne da bi se bil najbrže zavedal, kaj je pomenilo Vodnikovo delo za slovenski narod, omogočil je pa razvoj sedemindvajsetletnemu Metelku, ki je imel lepe filološke talente, ni pa imel ustvarjalnih darov. Ob Vodnikovih, Kopitarjevih in Dobrovskega delih si je sicer izlikal svoj živi in bistri čut za pravopisno in pravorečno stran jezika, njegove potencialne umetniške funkcije pa ni občutil. Poznal je klasična jezika in hebrejščino, nemščino, francoščino in italijanščino. Kot duhovnik je bil neborben, a prepričan janzenist, po značaju in temperamentu je ostal vse življenje dolenski kmečki človek, ki se ni v mestu nikdar udomačil, čeprav je kot spovednik in homeopat imel velik vpliv v nekaterih najuglednejših meščanskih družinah.¹⁴ Na zunaj trmoglav, v srcu pa dobrodušen, skop in darežljiv, suhoparen, trd propovednik bolj pogubljenja kakor zveličanja, a s smislom za humor ni bil najidealnejši kandidat za učitelja predmeta tolike važnosti, kakor je bila tedaj slovenščina na ljubljanskem liceju. Toda imel je poleg filološke vednosti neko posebno ljubezen do mladine, ki je mogla delovati v zvezi z njegovim »zlatim vodilom« za spisavanje dijaških domačih nalog na samostojnejše, stremljivejše učence ugodneje kakor pa nauki in vzgledi mogočne ustvarjalne in izvirne osebnosti. Navajal je namreč mladino k samodejavnosti ter ni motil njenega idejnega razvoja s svojimi estetskimi nauki in vzgledi, ker ni imel ne enih ne drugih, temveč se je omejeval pri ocenjevanju na pismeno jezikovno in moralistično polemiko z učenci. To stran Metelkovega pouka je označil Marn s prisposodbo »tilhega potoka, ki rosi lepe senožeti in ravne polja«, sklicujoč se pri tem na njegovo »zlato vodilo«: »Vsak naj piše ali iz družih jezikov prestavlja kar hoče; vendar je pa bolji, da se vsak veči del v lastni napisatvi vadi.« Marn dostavlja: »Zlato tako svobodno vodilo pametnim ter v resnici svobodnim! Po njem so mu slušatelji njegovega nauka na liceju prinašali res zlate svobodne sestavke ali spise v vezani ali nevezani besedi, in prilastil si je bil Metelko toliko znanja o pesništvu, da je skor vsakteremu vedil kaj svetovati, kako naj se to ali uno popravi in še zboljša.«¹⁵

In prav s tem »zlatim vodilom« je pomagal netiti Metelko okrog 1823. leta v ljubljanskem bogoslovju eno izmed žarišč, iz katerega je vzplapolala ideja naše Slavineje. To je bilo skrivno društvo tako imeno-

¹³ Marn piše o tej zadevi tako zavito, da je težko spoznati, kaj hoče priznati, kaj prikriti. Zdi se, da hoče reči, da je Gruber želel, da poučuje njegove bogoslovce prav Metelko v slovenščini in da mu je tako prišlo kakor nalašč, da je ta že prej zaprosil za profesuro slovenščine na liceju.

¹⁴ V hiši kamernega prokuratorja Antona pl. Scheuchenstuela je imel veljavo najintimnejšega svetovalca. Domača hčerka Julija je prepisovala njegove janzenistične prevode oziroma kompilacije ter jih širila med znanci. Trgovec Mihael Dežman mu je založil slovnico ter si dal vklesati na hišo nabožne napise v njegovi pisavi. (Metelkova korespondenca v NUK in v Osrednjem drž. arhivu Slovenije.)

¹⁵ Jezičnik IX, 91.

vanih karbonarjev, ki so se sestajali na slovstvene in politične pomenke, »vadili v slovenskem govorništvu« ter pisali in širili med zapniki slovenski časopis.¹⁶ Ker je bilo tisti čas italijansko revolucionarno karbonarstvo (Carboneria) zaradi revolucij v Neapolju (1820), v Piemontu (1821) ter kongresa v Ljubljani (1821) že v središču zanimanja evropskih narodov in avstrijske policije in so bili tedaj nekateri karbonarji že na Ljubljanskem gradu, je značilno za Gruberjevo škofovanje in Metelkovo učiteljevanje, da se je mogla neka skupina njenih bogoslovnih slušateljev, četudi morebiti samo ironično, imenovati s tem nevarnim imenom. Sicer je pa iz ljubljanskih policijskih aktov razvidno, da je del ljubljanskega meščanstva sočustvoval z zaprtimi karbonarji in jim skušal pomagati. Predsednik društva za izdajanje Slavinje Janez Cigler je n. pr. postal 1824. leta kaznilniški kurat na Gradu in si je kmalu nakopal na glavo pritožbo kaznilniškega ravnatelja, češ da je dajal karbonarjem italijansko biblijo, a da so našli pri nekaterih tudi druge knjige, n. pr. Danteja i. dr. In Silvio Pellico je 1822. l. doživel na svoji mučniški poti na Špilberk prav na ljubljanskem gradu oni sočutni obisk neznanega domačega simpatizerja, ki se ga toplo spominja v knjigi *Le mie prigioni*.¹⁷ Kako je tedanja mladina doživljala nezasluženo usodo karbonarjev, nam živo pripoveduje hrvaški revolucionar dr. E. I. pl. Tkalac, ki je kot deček obiskal nekoliko let pozneje s svojo vzgojiteljico, Slovenko Marijo Sušovo, policijski transport karbonarjev, ki so jih gnali okovane v verige, peš iz Italije mimo Karlovca v ogrske ječe.¹⁸ Tkalac je ob tem bolestem srečanju prisegel »hanibalsko prisego«, da se bo vse življenje bojeval za pravičnost, da bo ljubil domovino, sovražil pa njene tlačitelje; ljubljanski bogoslovni »karbonarji« so najbrže tudi dobili končno potrdilo za svojo slovstveno zvezo v tem, kar so o karbonarjih slišali in videli. To potrdilo jim je mogel podkrepiti kaznilnični kurat, poznejši predsednik Slavinjanske združbe Janez Cigler in ves napredni del tedanje Ljubljane. Vendar ne smemo misliti, da je bilo njihovo udejstvovanje politično-revolucionarno v smislu propagandistične in borbene aktivnosti. O tem so morebiti nekateri razmišljali, ali kot celota so se samo skrivoma sestajali, navduševali se v govorniških vajah za slovenstvo in slovanstvo, zavračali nemško kulturo, morebiti tudi politično nadvlado in domačo narodno brezbriznost meščanstva ter gojili materin jezik v pesniških poskusih posvetne vsebine z domoljubno, protinemško tendenco. V tem pogledu je imel nanje mnogo večji vpliv Zupan kakor Metelko.

Po prikazovanju Ivana Lavrenčiča, prijatelja in življenjepisca vodilnega bogoslovnega »karbonarja« Jurija Grabrijana,¹⁹ pa moremo sklepati, da so ti mladeniči v bogoslovju samo nadaljevali, s čimer so

¹⁶ DS 1895, 457.

¹⁷ Pellico, *Le mie prigioni*. Sansoni, Firenze 1937, 115.

¹⁸ Prim. Tkalac, *Jugenderinnerungen aus Kroatien (1749—1825, 1824—1845)*, Leipzig 1894, 89—95.

¹⁹ DS, I. c.

pričeli nekateri izmed njih že v prvem letniku filozofskih študij 1820. Lavrenčič pripoveduje, da se je Beli Kranjec Grabrijan, prebujen po Vodnikovih spisih in pesmih, »v ljubljanskem liceju tesno združil s svojimi somišljeniki, kakor s součencema Ant. Mart. Slomškom in Fr. Prešernom, s katerim je zlagal slovenske pesni in več Prešernovih prevel na nemški jezik«. Leta 1881. pa je Grabrijanov kaplan Feliks Knific pisal o tem po pripovedovanju svojega župnika in dekana Tomu Zupanu:

»V bukvah je (Prešeren) posebno rad tičal in si vednosti nabiral in tudi kake pesmice je rad koval in zato tudi g. Grabrijana, ki se je tudi rad s takimi rečmi pečal, posebno še spoštoval. G. dekan je večkrat kako slovensko pesmico napravil, Prešeren pa to v nemško prestavil. Tako se spominja g. dekan, da je o priliki, ko se je g. knezoškof Gruber iz Ljubljane v Solnograd selil, na njega pesem za slovo po slovensko napravil, a Prešeren je to v nemško prestavil. Tudi marsikaj drugega sta skupaj pisala, pa se ne more več spominjati.«²⁰

Če premišljujemo ti, nekoliko nasprotujoči si poročili, ki nobeno ni izrečeno naravnost z Grabrijanovimi besedami, mislim, da je Grabrijan hotel povedati, da sta Prešeren in on že v liceju pisala slovenske pesmi in da je Prešeren včasih kako njegovo preliel v nemščino in da sta ostala v pesniški zvezi tudi po ločitvi 1821. l. V pesniškem prizadevanju sta bila »tesno združena s svojimi somišljeniki«, od njih omenja Grabrijan posebej samo Slomška.²¹ Jeseni 1821. l. se je Prešeren ločil od Grabrijana in drugih šolskih ter slovstvenih tovarišev, toda zveza med njim in vsaj med Grabrijanom se ni popolnoma pretrgala, kar dokazuje njegov prevod Grabrijanovega slovesa od Gruberja. Od Prešernovih licejskih tovarišev so bili med bogoslovnimi »karbonarji« še Lovro Stupica, Matevž Svetličič, Simon Vouk, Jožef Burger, Janez Fink in Simon Wilfan.²²

Leta 1825 so prišli ti Prešernovi sošolci kot bogoslovci-drugoletniki pod Metelkov filološki in slovstveni vpliv, ker so morali poslušati njegova predavanja in pisati zanj domače naloge. Tisto leto se jim je pridružil najbrže tudi Ignac Holzapfel, ki je bil prejše leto Metelkov slušatelj. Morebiti je skrivaj prisluškoval njihovim slovstvenim in narodnim razgovorom že tudi prvoletnik Matevž Ravnikar iz Poženka, dasi poroča Marn, da je pričel zlagati pesmi šele kot drugoletnik v zvezi s prijateljem Fridrihom.²³

O priliki Gruberjevega slovesa iz dežele konec januarja 1824. l. tvega bogoslovna »karbonarska« zdužba svojo prvo književno mani-

²⁰ Izvirnik z dne 2. marca 1881 v Zupanovi zapuščini v Muzejski knjižnici. Izvleček, vsebinsko spremenjen in skrajšan v LZ 1881, 335.

²¹ Ta je bil v ljubljanskem liceju samo prvi semester tistega šolskega leta. Da je pa bil s tem prvim zarodkom poznejših Slavinjanov zelo krepko povčzan, dokazuje njega pripravljeno za sodelovanje pri Slavinji in živo zanimanje za njeno usodo. On je pritegnil med Slavinjane tudi Urbana Jarnika.

²² Tudi ta je bil, vsaj po sporočilu Lenke Prešernove, v licejskih letih s Prešernom v slovstveni zvezi. Prim. tudi Lenkino sporočilo o prijateljstvu med Holzapfom in Prešernom. Zupan, Kako Lenka Prešernova svojega brata pesnika popisuje, 1933. Mohorjeva knjižnica 57, 42—43, 44.

²³ Jezičnik XVI, 1—2.

festacijo in se v njej združi s svojim licejskim članom Prešernom, sedaj menda že simpatizerjem drugega slovstvenega žarišča, ki ga je zanetil tedanji čas med slovensko mladino na Kranjskem. To so bili oni »študentje«, ki po Smoletovi označbi »zmeram krajske pesem kujejo pa... neč pravga skupaj ne spravjo«. ²⁴ Organizator tega zelo nejasnega slovstvenega krožka je bil pač sam Smolč, spodbujen za slovstveno delo po Matiji Čopu, in njegovo jedro so tvorili mladeniči, ki so 1817 končali prvi letnik filozofije. Med njimi je mogoče dokazati Mihaela Kastelca in Blaža Chrobatha, domnevati pa Luka Martinaka, Matija Gollmayerja, Štefana Vidica, Petra Petruzzija in Janeza Vesela.

Verjetno je, da je doraščal Prešeren v Ljubljani v prijateljski zvezi s člani tega krožka, saj so mu bili nekateri rojaki, slovstveno pa z njimi ni sodeloval, temveč je celo skrival pred njimi še nekaj let svoje pesmi in se jim razodel šele, ko ni bilo več nobenega upanja na Slavinjo. To dokazuje tudi Grabrijanovo poročilo, da mu je elegijo v Gruberjevo slovo ponemčil on, ki je tedaj že študiral na Dunaju. ²⁵

Analiza Grabrijanove prigodnice in njenega prevoda pokaže: 1. Med pesnikom, ki se oglašja v imenu neke združbe, in adresatom je neka tesnejša, intimnejša zveza. Pesnik odnosno ta združba žaluje za človekom, ki jo je doslej varoval. Prim. v. 2, 3 Premili Varh — Beschützer v. 2, 2, v. 2, 4 Naše blažne sreče vir — (v prevodu te misli ni). Kakšne sreče? Najbrže sreče, da more in sme gojiti svoj domači jezik. Tu ne gre torej za duhovnega pastirja, ki ga pač more nadomestiti vsak pravno imenovan naslednik, temveč za nekoga, ki je nenadomestljiv, kot vir posebne sreče.

2. Prevod je zelo svoboden, v marsičem bolji kot izvirnik, vendar se ne more primerjati s poznejšimi Prešernovimi nemškimi pesnitvami. Ta in ona misel ter podoba izvirnika je spremenjena ali zabrisana, n. pr. v. 4, 1—2, 5, 4 in cela 6. kitica, ki je mnogo lepša v prevodu. Posebnih Prešernovih izrazov in stilnih prijemov ni mogoče ugotoviti. Morebiti bi za take mogli soditi: v. 4, 3 Es keimt... (Iz srca svoje so kali pognale..., Kali, kar žláhtnega je... itd.), v. 6, 2 verglühtes Herz za Grabrijanovo: prežgan' sercé, v. 6, 4 Flammenschmerz, česar ni v originalu in morebiti še kaj. ²⁶

Literarna družba bogoslovnih »karbonarjev« je bila po Holzapflu v zvezi s tretjim mladinskim slovstvenim žariščem, z družbo mladih duhovnikov, večinoma Vodnikovih učencev, ki so si naložili pred oblastjo in javnostjo skrb za izdajo Slavinje. Med njimi sta najpomembnejša Janez Cigler, ki se je tudi na prošnji guberniju podpisal kot predsednik družbe Slavinjinih sodelavcev, in Ksaver pl. Andrioli, ²⁷

²⁴ ZMS 1907, I. c.

²⁵ Zanimivo je, da se je Prešeren odločil, da potuje prav v letu priprav za Slavinjo prvič z Dunaja domov na počitnice.

²⁶ Prim. prilogo XIV.

²⁷ Da je Andrioli imel širše ohtorje kakor drugi, priča poleg njegovih spisov tudi prošnja njegovega očeta, računskega oficijala bankalne administracije, naj mu ljubljanska policija vrne zaplenjeni 9. in 10. zvezek Brockhausovega

predlagatelj končnega Slavinjinega programa. Poleg teh lahko ugotovimo še Blaža Potočnika, domnevamo pa tega ali onega, n. pr. Jerneja Arka, Janeza Strela, Jožefa Globočnika in druge.

Toda ob vseh teh imenih bi bilo popolnoma krivo, ako ne bi odmerili ob snovanju Slavinje zasluženega deleža — Metelku. Slavinjin program izrazito razodeva njegovo sodelovanje. Programska slavistična stran, in ta je bila poglavitna, je mogla nastati samo z Metelkovo pomočjo. O tem priča poleg drugega zlasti obljuba, da bo Slavinja razlagala tudi slovenska krajevna imena. Metelko je namreč že 1822 zaprosil gubernij, naj dá popisati krajevna imena na Kranjskem. Gubernij je njegov nasvet sprejel in je prihodnje leto ukazal podeželjskim uradom, naj to store na temelju posebnega Metelkovega navodila.²⁸

Ako ne bi prisodili Metelku važnega deleža pri Slavinji, ne bi mogli razumeti, zakaj mu je Slomšek pošiljal Jarnikove in svoje pesmi za Slavinjo²⁹ in zakaj se je Grabrijanova Krajnska Slovenija ohranila samo v njegovi ostalini, od koder jo je izkopal Bleiweis.³⁰

Uganka bi nam bilo v tem primeru tudi nedatirano Slomškovo pismo iz konca 1824. l., v katerem piše Metelku, da mu pošilja »po njegovi želji in svoji obljubi«³¹ neki svoji pesmi in Jarnikovo epsko pesnitev Ostrovica.

Tako pa spoznavamo prav iz tega pisma Metelkovo precej pomembno mesto v slavinjanski akciji, saj bi se sicer zastopnik štajerskih in koroških literatov ne obračal v tej zadevi nanj.

Tako vidimo, da so se zbrali v pripravah za prvi slovenski književni časopis skoraj vsi mlajši literarni delavci, od starejših pa Jarnik in Metelko, ter da je imela vsa akcija s sodelovanjem koroškega in štajerskega zastopnika zares občeslovenski značaj. Edino iz skrajnega vzhoda in zahoda ne moremo ugotoviti nobenega znaka zanimanja in sodelovanja. Tu se vsiljuje vprašanje, kako sta gledala na gibanje Slavinjanov najuglednejša književnika in slavista Matevž Ravnikar in Jakob Zupan. Ljubljanski policijski ravnatelj Jožef Schmidhammer je poročal o njunem stališču do Slavinje predsedniku najvišjega policijskega in cenzurnega urada Sedlnitzkemu dne 9. dec. 1824, da se nista hotela pridružiti Slavinjanom, čeprav so ju večkrat vabili.³² Schmidhammer ne piše o vzrokih njunega odklanjanja, celotni njegov prikaz te zadeve pa je mogoče umeti tako, da sta ju menda po njegovem odbijali needinost in nekakšna samovoljnost Slavinjanov. Podoba je, da je bil Ravnikar užaljen v svojem velikem samoljubju, ker ga menda niso takoj obvestili o pripravah, česar pač ni mogel prenesti človek, ki je

leksikona, ki je imel po policijski sodbi »skrajno slabo in nevarno tendenco«. Arhiv policijskega ravnateljstva za 1825. l. v Osred. drž. arhivu Slovenije.

²⁸ Jezičnik IX, 11—12. Tudi v Metelkovi zapuščini v NUK so ohranjeni osnutki tega navodila.

²⁹ Jezičnik IX, 16.

³⁰ N 1862, 332.

³¹ Jezičnik IX, 16.

³² Gl. prilogo IX. Prim, tudi ZMS IX, 2—5.

po besedah Schmidhammerja »samooblastno gospodoval nad vdano mu stranko« (janzenistov³³). Morebiti ni soglašal tudi s tem, da bi pri Slavinji sodelovali bogoslovci, od katerih je zahteval »strog red, strah in subordinacijo«.

Teže je izraziti domnevo, čemu ne bi bil hotel sodelovati s Slavinjani Zupan, saj so bili po večini vsi njegovi učenci in v njihovem programu je mogoče ugotoviti sledove njegovih misli in literarnih načrtov. To je toliko neumljiveje, če upoštevamo Slomškovo poročilo Metelku, da je Jarnik nagovarjal Zupana že »pred nekaj leti«, naj ustanovi slovenski časopis. Ali se tudi on kakor Ravnikar ni mogel povzpeti nad dejstvo, da je vzpodbuda za Slavinjo vzniknila med mladino ter ni izšla iz starejšega književnega pokolenja? Ali pa je bil še vedno »zlo pre komod«, kakor ga označuje za to dobo Smolè v pismu Čopu z dne 24. II. 1823,³⁴ in se je vnel za to šele kasneje v borbi z Wolfom?

In tako je morala prevzeti »družba posvetnih duhovnikov«, se pravi Vodnikovih in deloma Metelkovih učencev, pod Ciglerjevim, Andriolijevim in Holzaplovim vodstvom nalogo, da pribori novemu časopisu uradno dovoljenje in pridobi sodelavce.³⁵

Zunanja akcija za Slavinjo je 1824. l. potekala na temelju orisanih notranjih pogojev, sil in protisil takole:

1. Dne 9. jan. 1824 priobči v Ilirskem listu član »karbonske« bogoslovne literarne združbe Jurij Grabrijan elegijo: Hvale polni občutleji ob odhodu Premilostliviiga gospoda Avgušтина, Velciga škofa, iz Ljubljane v Solšperg. Besedilu je dodana opomnja, da bo prihodnja številka prinesla prevod.

2. V istem časopisu izide kot »doposlano« prevod omenjene elegije pod naslovom: Dankgefühl bei der Abreise Sr. Fürst-Erzbischoflichen Gnaden Augustin aus Laibach nach Salzburg. Prevod je, kakor smo že omenili, Prešernov.³⁶

³³ Koncept Schmidhammerjevega poročila Sedlnitzkemu z dne 24. septembra 1823. l. v Osrednjem drž. arhivu Slovenije. Prim. prilogo XV.

³⁴ Gl. opomnjo 7.

³⁵ Najlepša oznaka Andriolija in obenem dokaz, kako je ta družba sodila o Vodnikovem značaju in delu, je Andriolijeva biografija: Valentin Vodnik, v Carinthiji 1824, v 13. (27. marca) in 14. (3. apr.) številki, torej prav v letu priprav za Slavinjo. Vodnikovo osebnost označuje Andrioli med drugim takole: »Njegova podoba lebdi gotovo živahno še pred vsemi, ki so ga poznali in spoštovali, kajti njegova popolna harmonska osebnost je zapustila pri vsakem, s komer se je zblizal, najtrajnejše vtise... Povsod so ga spoštovali kot človeka in duhovna, ti pa, ki so ga bolje poznali, so ga pristrčno ljubili, in najbolj iskrena žalost prijateljev ga je spremila še v onostranstvo... Sočuten, pošten, vljuden in dobrohoten z vsemi ni poznal sovraštva. Bil je šaljiv, a brez žela, prijazen, a ne licemeren, živahen in vnet za vse dobro, veliko in lepo. Čeprav je imel široko izobrazbo, ni bil domišljav in je umel s krščansko vdanostjo trpeti nezasluženo boleost.« — Ob pravilni, čeprav nepopolni analizi Vodnikovega dela (o ilirski dobi molči) izzveni Andriolijev življenjepis v pravcato apologijo, ki se obrača tako zoper Kopitarja kakor tudi Metelka in njegove zaščitnike.

³⁶ Prim. obojno besedilo v prilogi XIV.

3. Dne 24. maja t. l. sporoči Prešeren staršem, da jih je »rajtal ob vkancah objiskati, al če bo per stricih zamera gverala tok na bo mogil domu pridti, zato ker bo cerenge manjkalo«.

4. V poznem poletju se mudi v Ljubljani Prešeren, jeseni pa Slomšek. Ta priznava sam v zgoraj omenjenem pismu Metelku, da se je nekoč razgovarjal v Ljubljani z nekdanjim licejskim součencem Jožefom Burgerjem o Slavinji ter je spoznal tudi druge »ljubljenе in blage likarje Slavinje«.³⁷

Težko je misliti, da Prešeren ne bi bil obiskal ali vsaj srečal Grabrijana ali koga drugega izmed bogoslovnih »karbonarjev« ter zvedel, kaj snujejo. Toda za to nimamo nobenega dokaza niti migljaja, razen kolikor nas v to smer ne vodi Grabrijanov spomin, da mu je Prešeren ponemčil v začetku tistega leta pesem v Gruberjevo slovo.³⁸ V tem času se nedvomno pojavi neki močnejši ustvarjalni vzgon v Prešernu. Ker je imel prihodnje leto že zvezek slovenskih pesmi, ki si ga je upal pokazati tovarišem in celo Kopitarju, je moral doživeti že v tej dobi močnejše ustvarjalne impulze, ki niso izvirali samo iz nesrečne ljubezni do Dolenčeve Zalike, niti iz poznavanja Zoisovih težav in vzdihov ob prevajanju Bürgerjeve Leonore, niti niso bili posledica dovršenega telesnega razvoja, temveč so mu vrelі iz določenih književnih ciljev in nalog.³⁹

5. V začetku septembra t. l. so dogovori med bodočimi sodelavci Slavinje in pogajanja s Karolom pl. Kleinmayrom⁴⁰ že tako napredovali, da so mogli Cigler, Andrioli in Holzapfel zaprositi v imenu izda-

³⁷ O tem Slomškovem bivanju v Ljubljani ne poročajo njegovi življenjepisci (Kosar, Medved in Kovačič), ker pač niso imeli v evidenci pisma Metelku. Ker ga menda ne omenja Slomšek tudi v dnevniku, ki ga je začel pisati 8. sept. t. l., vsaj tako razumem Kovačičevo pripovedovanje v knjigi Služabnik božji Anton Martin Slomšek, knezoškof lavantinski, I. del, 1934, str. 40—46, bi mogel kdo soditi, da se je to zgodilo pred tem dnem. To pa ni verjetno, ker se je Slomšek tisto poletje pripravljaj na mašniško posvečenje. Zato mislim, da se je oglasil v Ljubljani šele jeseni na povratku v celovško bogoslovje, ko je oblast že sklepala o usodi Slavinje.

³⁸ Prim. F. Kidrič, Prešeren II, 1938, LXXI—II.

³⁹ Tradicijo o »počasnem spolnem dozorevanju« štiriindvajsetletnega mladenciča, ki ga je prav v tem času toliko prizadel nemar Dolenčeve Zalike do njegove ljubezni, da je pričel zlagati o tem boleznem doživetju pesmi, razblinja tudi odlomek iz koncepta pisma Toma Zupana Antonu Skubicu, ki slove: »Vse njeno [Lenkino] ribniško Prešernovanje je šlo na to, kakor da bi bili učiteljevi otroci v Ribnici drug družega doma pohujševali. In to je izpričal torej pesnik sam.« (Odlomek pojasnjuje znani Prešernov vzdih na smrtni postelji, da bi bilo zanj bolje, da ne bi bil nikdar videl Ribnice.) Koncept v Zupanovi zapuščini v Muzejski knjižnici.

⁴⁰ Iz Schmidhammerjevega poročila Sedlnitzkemu spoznamo, da so se Slavinjani dogovarjali glede na izdajanje Slavinje s Karolom Kleinmayrom, lastnikom papirnice v Žužemberku in ne z Ignacem K., ki je veljal kot tiskar in založnik Laibacher Zeitung in njene priloge Illyrisches Blatt. Gotovo pa je moral imeti Karol pl. K. vsaj v teh letih odločujočo ali soodločujočo besedo v bratovi tiskarni in založbi.

jateljske in sotrudiške družbe za dovoljenje tiskanja in širjenja »ilirsko-kranjskega časopisa Slavinja.«⁴¹ Kljub temu pa ni mogoče prezreti v njihovi prošnji znakov nekakšne naglice, ki jih je silila, da zaprosijo izdajateljskega dovoljenja prej, ko se je njihova združba docela stvorila in konsolidirala. To naglico jim je po mojem mnenju narekoval strah pred tržaškim gubernijskim študijskim svetnikom Antonom Wolfom, ki so ga medtem že imenovali za Gruberjevega naslednika, a ne še umestili. Izkoristiti so hoteli še živi spomin na Gruberjevo naklonjenost slovenščini⁴² in besedo ter veljavo njegovih sodelavcev ter prijateljev v škofiji in guberniju, da bi tako rešili svoj časopisni načrt pred avtokratskim, nemško čutečim jožefincem Wolfom, ki se svoj živ dan ni naučil književne slovenščine.

6. Dne 16. sept. t.l. je gubernijski svetnik in stolni kanonik Jurij Mayr referiral o prošnji Slavinjanov ter izrekel misel, da ni nobenega zadržka za to, kar prosijo, ker pač ne gre ne za politični ne za dnevni časnik, temveč za poučni in zabavni časopis. Izrekel je tudi mnenje, naj bi cenzuro Slavinje prevzel književni revizor profesor Jurij Pavšek. Vsi navzočni gubernijski svetniki so soglašali z njegovim referatom in sklenili, da pošljejo v tem smislu povabilo Pavšku. Sestavili so ga še tisti dan ter mu ga poslali s prošnjo Slavinjanov vred.⁴³

7. Pavšek je odgovoril šele 11. okt. t.l., da sprejme »z največjo poslušljivostjo ta posel, ako pričakuje gubernij, da ga bo opravljal z največjo zanesljivostjo.«⁴⁴

8. Na prihodnji gubernijski seji dne 21. okt. t.l. pa se je Mayr v referatu že skliceval na dvorski dekret z dne 11. jun. 1782,⁴⁵ ki ukazuje, da je treba predložiti dunajski cenzuri vse pomembne spise. Po njegovem sedanjem mnenju je vsaka periodična publikacija zaradi svojih političnih in verskih nagibov pomembna. Zato je treba tudi prošnjo Slavinjanov poslati najvišji policijski in cenzurni oblasti. Vendar jo je treba priporočiti, ker jamči pravilno mišljenje označenih

⁴¹ Gl. prilogo I.

⁴² Dne 26. okt. 1825 se je Gruber pismeno zahvalil Metelku za njegovo slovnico, ki je izšla konec maja t.l., priložil zahvali neko darilo in želel piscu, da mu »te bukve... ne pernesejo mnogih prepиров«. Označuje se tudi kot njegov dolжник zaradi prevelikega truda, ki ga je Metelko imel zaradi njega in z njim. Pismo je datiral »v Solšpergu 26. kozaperska« in ga podpisal kot »Njih prijatelj ino služabnik Avguštin — Velk — škof.« (V Metelkovi zapuščini v Osrednjem drž. arhivu Slovenije.)

⁴³ Gl. prilogi II in III.

⁴⁴ Priloga IV.

⁴⁵ Kdo je spočetnik tega spremenjenega mnenja? Mayr sam, pretirani skrupulant in birokrat Pavšek ali kdo drug? To sklicevanje na dvorni dekret z dne 11. junija 1782 namreč ni točno. Citirani dekret je iz 11. junija 1781 in širokogrudno določa glede na časopise prav nasprotno: »Anschlagzettel, Zeitungen, Gebeter u. dgl. hat der bei jeder Landesstelle referierende Rat nur kurz zu untersuchen und das Imprimatur zu erteilen. (Prim. Nagl-Zeidler-Castle, Deutsch-österreichische Literaturgeschichte I, 852). Šele dekret z dne 1. septembra 1790 je ukinil časnikarsko svobodo.

urednikov za vsebino bodočega časopisa. Z njim se bo pospešil tudi študij slovanskega jezika, za katerega se zdaj ogreva vedno več ljudi, saj je že doslej bilo vedno premalo raznovrstnih člankov o tem predmetu.⁴⁶ Ostali svetniki so soglasno sprejeli referentovo poročilo. Še tisti dan so ga poslali s Pavškovo izjavo in s prošnjo Slavinjanov kot poročilo ilirskega gubernija dvornemu policijskemu in cenzurnemu uradu.⁴⁷

9. Dne 13. nov. t. l. je Sedlnitzky zahteval od guvernerja Schmidburga, naj mu pošlje »podroben načrt« k zaprošenemu tedniku, v katerem bodi točno navedeno, o čem in kako se bo v njem pisalo. Naj mu priloži tudi poročilo ordinariata o Ciglerju, Andrioliju in Holzapflu. Tisti dan je pisal Sedlnitzky tudi policijskemu direktorju Schmidhammerju, da želi spoznati pred odločitvijo v zadevi Slavinje »osebna svojstva duhovnikov, ki so zaprosili za izdajateljsko pravico, njihovo znanstveno izobrazbo, vedenje, v e r n o s t, zlasti pa njihovo politično mišljenje in delovanje ter ostale njihove razmere in zveze«. O vsem tem ga naj zaupno in hitro obvesti z dobro premišljenim poročilom.⁴⁸

10. Dne 23. nov. t. l. je zaprosil guverner gubernij, naj mu priskrbi za Sedlnitzkega od urednikov in izdajateljev Slavinje podroben načrt zanjo. Referent Mayr je pozval 27. t. m. Ksaverja Andriolija z dopisom, da mu nemudoma predloži tak načrt in navede, o čem se bo pisalo v časopisu v splošnem in podrobnem. V seji dne 2. dec. t. l. je Mayr poročal o guvernerjevem nalogu, ne da bi bil ostalim svetnikom povedal, da je že sam od sebe pisal Andrioliju po načrt.⁴⁹

11. A tudi Slavinjani so pohiteli. Andrioli je že 6. dec. poslal guberniju podroben načrt, ki je mogel nastati samo v posvetovanjih in razgovorih večje skupine književnikov, zavedajočih se svoje odgovornosti in resnosti položaja. Metelkovo sodelovanje je lahko spoznati, ne samo v drugem odstavku, kjer naštevajo med zemljepisnimi temami bodočega časopisa: etimologije slovanskih krajevnih imen, temveč tudi v celotnem 6. odstavku, kjer navajajo narodopisne in slavistične teme Slavinje: slovanski jezik, nravi in obrede, šege, ljudske pripovedke in pesmi, kranjske pregovore in uganke. V splošnem je pa rečeno, da bo Slavinja samo književni časopis, ki bo stremel po umski izobrazbi in srčnem poplemenitju svojih bralcev. To poglobitveno tendenco bodo

⁴⁶ V poslednjem delu Mayrove utemeljitve moremo čutiti misli, ki jih je referent lahko slišal od Gruberja, zlasti pa od Metelka, ki je kot profesor slovanskega ali slovenskega jezika na liceju imel največ vzrokov, da skrbi za popularizacijo svojega predmeta.

⁴⁷ Gl. prilogo V.

⁴⁸ Gl. prilogi Va in VI.

⁴⁹ G. prilogo VIIb. Podoba je, da je Mayr skušal s pospešenim uradovanjem rešiti Slavinjo pred neko grozečo nevarnostjo. Gotovo je vedel, da je Schmidburg 23. t. m. zahteval po nalogu Sedlnitzkega tudi od Wolfa, ki so ga 31. oktobra t. l. umestili za ljubljanskega škofa, poročilo o Slavinjinih urednikih in da ta ni naklonjen ne temu ne onemu.

skušali uredniki in pisci doseči z vsebino, ki se bo nanašala kolikor mogoče samo na domačo deželo, objavljajoč samo izvirne in iz drugih avstrijskih časopisov prevzete članke o Kranjcih in drugih Slovanih. V podrobnem so pa razdelili bodočo vsebino Slavinje v sedem razdelkov: v zgodovinski, zemljepisni, prirodopisni, gospodarski, prosvetni, jezikoslovni in narodopisni ter v književni oglasnik vseh slovanskih spisov. Cloveka čudi, da molče o umetni poeziji in leposlovju sploh.⁵⁰

11. Mayrovo naglico in Andriolijevo točnost pa je hotel menda nekdo spodnesti, ker so v guberniju vknjižili Slavinjin podrobni program šele 15. dec., to je devet dni kasneje, kakor ga je Andrioli datiral. Medtem je namreč Sedlnitzky že gotovo imel v rokah Schmidhammerjevo popolnoma odklonilno poročilo z dne 9. t. m., Schmidburg pa enako poročilo Wolfa z dne 11. t. m. Policijski ravnatelj je najprej kratke in nedobrohotno označil Andriolija, Holzapfla in Ciglerja, prikazal nato Slavinjo kot pre nagljeno, površno misel te trojice, ki niti sama v sebi ni edina glede na načrt in namen tega časopisa. Vsak misli po svoji mili volji prispevati nekaj poljubnih kranjskih sestavkov. Nato navaja, da niti Matevž Ravnikar, niti Jakob Zupan, oba prava znanstvenika in najboljša domača slavista, nočeta sodelovati, čeprav so ju večkrat vabili. Domneva, da bi časopis kmalu prenehal, če bi tudi ta družba dobila dovoljenje za izdajanje, ker bi pač ugasnilo zanj zanimanje, saj ne bi mogel prinašati klenih spisov. Sklicuje se tudi na izjavo tiskarja in urednika matičnega časnika bodoče Slavinje — Laibacher Zeitung — Karola pl. Kleinmayra, češ da se ne bo prej pogodil za tiskanje Slavinje, dokler mu ne predlože poštenega načrta, da bo mogel jamčiti vsaj z večjo ali manjšo verjetnostjo za njegovo daljše življenje. Slednjič se spotakne Schmidhammer celo ob predlaganega Slavinjininega cenzorja Pavška, da je sam po sebi sicer zelo veren mož, toda tako omejen v svojih talentih, da je propadel pri prvem natečaju za stolico teoretske in praktične filozofije in je uspel šele drugič, največ glede na svoje življenje, tako da mu cenzure pač ne bi bilo mogoče mirno zaupati. Nasploh so uredniki takšni, da ni mogoče jamčiti ne za poštene književne sadove ne za zadovoljitev občinstva.⁵¹

12. Gotovo je Sedlnitzkemu zadostovalo, kar je zvedel od Schmidhammerja, vendar se je v svoji končni odločitvi skliceval samo na Wolfovo poročilo, ker pač ni hotel izdati svojega policijskega zaupnika. Wolf je pokazal v svojem dopisu ne samo ono uradno visokost in nepristopnost, spričo katere so vztrepetavali njegovi najbližji sodelavci ves čas njegovega škofovanja, temveč tudi dobršno mero nekakšne šovinistične nerazpoloženosti do slovenskega časopisa. Ali se ta nevolja obrača res samo zoper Holzapfla, Andriolija in Ciglerja, ali hoče zadeti neke druge može, ki bi se po njegovi domnevi utegnili skrivati za omenjenimi tremi individui, to je pač danes težko ugotoviti.

⁵⁰ Gl. prilogo VIII.

⁵¹ Priloga IX. Odposlano poročilo je bilo menda glede na Pavška nekoliko blažje. ZMS 1907, 2—5.

viti, Misлити bi mogli tako na Ravnikarja kakor na Zupana in potem pač ne bi bilo Schmidhammerjevo poročilo glede na ta dva objektivno. Wolfa bode v oči med Slavinjinimi uredniki najbolj Holzapfel, katerega označuje najprej, češ da bo mogel prispevati le kaj šolarskega, in da bi bilo pošteno, da bi se kot novinec v svojem poklicu bavil predvsem z njim. O Andrioliju, ki je že od svojih študijskih let upokojen, mu ni znano, koliko je razširil svojo književno izobrazbo preko navadne šolske modrosti. Še bolj mu je neznano, da bi kdaj študiral slovanski ali kranjski jezik. Povrh je rojen in vzgojen v Ljubljani in ni prišel skoraj nikdar na kmete. Znano pa je, da govore Ljubljanci najbolj pokvarjeno in najbolj pomanjkljivo kranjščino, ki doseže v višjih slojih, uživajočih od otroških nog samo nemško vzgojo, višek spačnosti in neokretnosti. Edini Cigler je živel več let kot dušni pastir na kmetih, čeprav je tudi on doma iz Udmata v neposredni bližini šentpeterskega predmestja. Mogoče je, da se je zaradi posebne ljubezni za kranjski jezik v njem bolj olikal, čeprav ne ve ordinariat o tem in o njegovi slovstveni izobrazbi nič zanesljivega. Neki mali kranjski prevod, ki ga je napravil zakotnemu tiskarju Kremzarju, ima baje celo nekaj pravopisnih in slovniških napak. Kako malo more ordinariat očitati omenjenim individuom v moralnem in političnem pogledu, tako zelo misli, da mora dvomiti nad književno zrelostjo časopisa, ki bi ga radi pokrenili prosilci. Šele dejstva ga morejo prepričati, da se moti. Mogoče bi bilo tudi, da se hočejo za njimi skriti vse drugačni sodelavci. Glede na vse to sklepa Wolf, da pač razume koristi celovške Carinthije, ki prinaša v nemščini razprave o slovanskih starožitnostih, etimologična raziskavanja itd., včasih pa tudi klene slovanske spise, toliko teže pa bi mogel razumeti, zakaj bi bil potreben popolnoma kranjski tednik kot priloga nemškega časnika, kajti njegovi bralci pač razumejo vsi nemški, ne pa tudi vsi kranjski.⁵²

13. Z nepojmljivo zakasnitvijo je izročil tisti Mayr, ki je zahteval 27. nov. od Andriolija takojšnji podrobni program Slavinje, le-tega prezidiju šele 18. dec. Takrat pa je tako Sedlnitzky kakor Schmidburg imel že svoje negativno mnenje o Slavinji. O izročitvi Andriolijevega programa pa je Mayr poročal gubernijskim svetnikom šele 23. dec., medtem ko je Schmidburg odposlal program že prejšnji dan z Wolfovim poročilom vred Sedlnitzkemu.⁵³

14. Sedlnitzky ni okleval, temveč je na samega novega leta dan 1825 vrnil oboje Schmidburgu, se v odločbi docela pridružil »zelo temeljitemu mnenju gospoda škofa Wolfa« glede na Slavinjo, in guvernerja zaprosil, naj odbije prošnjo Slavinjanov.⁵⁴

15. Dne 9. jan. 1825 je Schmidburg sporočil odločbo Sedlnitzkega guberniju in mu naročil, naj obvesti o tem prosilce. O tem je poročal Mayr na gubernijski seji 20. jan., nakar so poslali še tisti dan vsem

⁵² Gl. prilogo X.

⁵³ Priloga XI.

⁵⁴ Priloga XII.

irem Slavinjanom kratek dekret, ki jim je oznanil v dvoumnem slogu takratne avstrijske uradne nemščine, da Slavinja ne sme iziti.⁸⁵

U edini
iz Gruberja
N 1964/297

Omenjeno Slomškovo pismo Metelku je edini glas sodobnika, ki nam priča, kaj je takratna mlada generacija pričakovala od Slavinje in kako jo je zbolela njena prepoved. Odtlej ne omenjajo ne njenega imena ne njene zgodovine skoraj do konca stoletja. Šele Prijateljeva delna objava aktov iz dunajskega državnega in Malova iz ljubljanskega gubernijskega arhiva sta nam pojasnili nekatere sile in prizore hudega zakulisnega boja, ki se je bil ob prvem poskusu, ustvariti našemu meščanstvu književni časopis v domačem jeziku in vseslovanškem duhu, med needinimi glasniki raznih socialnih in političnih odtenkov v naši komaj se zavezujoči meščanski kulturi na eni strani in med eksponenti tuje politične in kulturne miselnosti v domači deželi in na Dunaju. Ako bi bil ostal Gruber v deželi, bi morebiti prišlo do uresničitve slavinjanske ideje. Tako bi bile našle vse zgoraj orisane mladinske književne združbe skupno torišče z naprednejšimi člani starejših pisateljskih skupin. Morebiti bi prišlo brez hudih polemik, ki označujejo abecedno vojsko, do zmerne pravopisne reforme. Slavinja bi morebiti mogla pritegniti Kopitarja, Čopa in Prešerna že tedaj v domačo publicistiko, kritiko in poezijo, kjer bi se mogli na temelju njenega širokega programa vsi trije individualno in medsebojno razvijati. Ako bi bila Slavinja mogla izpolniti vsaj del svojega programa, morebiti ne bi bilo prišlo do popolne odtujitve med temi tremi največjimi slovenskimi duhovi, niti do tako mrkega sektantstva v abecednih in svetovnonazorskih bojih v tridesetih letih, kaj šele do Vrazovega problema in do Bleiweisovega amuzičnega in politično ter kulturno konservativnega oportunistva v štiridesetih letih 19. stoletja. Prešernu ne bi bilo treba sežgati zvezka z mladostnimi pesmimi, ker bi jih mogel priobčiti v Slavinji in bi tako dosegle svoj estetski in socialni namen, narod bi pa imel poleg njegove moške pesmi tudi njegovo mladostno liriko in najbrže še marsikaj drugega, kar bi delovalo blagodejno na naše kulturno življenje, kajti slovstvena zgodovina nas uči, da morejo zamorjene književne ideje in nepriobčena dela zaustaviti ustvarjalni polet več generacij. Tako pa ni slavinjanska generacija ustvarila skoraj ničesar ne na področju slavistike in domače zgodovine ne v posvetni poeziji. Nekateri njeni člani so utihnili, drugi so se bavili s priložnostnim nabožnim slovstvenim delom, zlasti s cerkveno pesmijo, v katero se je preneslo težišče opozicije zoper janzenizem in jožefinstvo Wolfa in njegovih pomagačev. Zato se je ponesrečil poskus združitve Slavinjanov s Čbeličarji in nekdanji bogoslovni »karbonarji« so postajali z redkimi izjemami nasprotniki Prešerna in Čopa, namesto da bi bili njuni zavezniki. In slovensko duhovstvo je šlo svojo usodno pot, ker ni znalo kreniti iz fevdalnih in birokratskih kolesnic.

⁸⁵ Gl. prilogo XIII.

DOKUMENTI

I

Prošnja predsednika združbe Slavinjanov Ciglerja in obeh urednikov Andriolija in Holzapfla

6 Kreuzer

Hochlöbliches K. K. Gubernium!

Es hat sich eine Gesellschaft von etlichen Weltpriestern gebildet, deren Anzahl sich hoffentlich immer vermehren wird, welche ein, im echten Sinne, das ist in der slavischen Sprache, und zwar im krainischen Dialekte verfaßtes Illyrisches Blatt herauszugeben wunschet.

Dieses Blatt soll gleich dem nun üblichen wochentlich einmal erscheinendem Illyrischen Blatte in der deutschen Sprache, auch einmal in der Woche und zwar wie dieses am Freytag, jenes am Dienstag mit der gewöhnlichen Laibacher Zeitung allemal aus einem halben Bogen bestehend, erscheinen, und den Namen Slavinja führen.

Bemeldete Gesellschaft bittet daher unterthänigst Hochlöbliches Gubernium wolle die nöthige Erlaubnis dazu ertheilen, damit das Illyrisch-Krainische Blatt nach ausgestandener gesetzlichen Zensur gedruckt und bekannt gemacht werden dürfte.

Indem dies kein politisches Blatt, welches Neuigkeiten erzählen, oder Amtsverlautbarungen bekanntgeben würde, sondern lediglich ein szientistisches Blatt zum Nutzen und Vergnügen für Krainer seyn, und zugleich zur Bildung der krainischen Sprache dienen solle, so schmeichelt sich die Gesellschaft, Hochlöbliches Gubernium werde inangesuchte Bitte nicht beanstünden, und die Erlaubniß zur Herausgabe des Illyrisch-Krainischen Blattes Slavinja, welches mit Anfange des künftigen Jahres erscheinen könnte, gütigst bewilligen.

Laibach den 9ten September 1824.

Joan Ziegler Strafh. Curat-Praeses Xaver v. Andrioli Pensionist
Ignaz Holzapfel Priester

(Na drugi strani):

An das
hochlöbliche k. k. Gubernium
zu Laibach.

am 11. Sept 824.

12930
3324.

Johann Ziegler Strafh. Curat
Xaver v. Andrioli } Priester
Ignaz Holzapfel }

deren

Bitte um die Erlaubniß ein litterarisches Illyrisches in der krainischen Sprache verfaßtes Zeitungsblatt herausgeben zu dürfen.

Izvirnik pisan v gotici s Ciglerjevo roko v Osrednjem državnem arhivu Slovenije v Ljubljani (gubernijski arhiv za l. 1824). Imena in besede nenemškega izvora so napisana v latinici.

II

Zapisnik I. seje gubernija o prošnji Slavijanov

Geistlich.

12950
3524

Sitzung am 16. 7ber 1824.

Referent Herr Gub:Rth Mayr.

Ziegler Johann Strafhaus-Curat, Xav. v. Andrioli, Ignaz Holzapfel Priester, bitten unter 9. 7ber d. J. um Bewilligung ein litterarisches Illyrisches in der krainerischen Sprache verfaßtes Zeitungsblatt herausgeben zu dürfen.

(*nečtiljiv podpis.*)

R:

Da die Tendenz dieses Blattes blos Kultivirung der Landessprache ist, selbes nicht bestimmt politische Gegenstände zu behandeln oder die Geschäfte des Tages zu liefern, sondern blos in litterärischer Beziehung zum Nutzen und Vergnügen dienen soll, so dürfte es keinen Anstand die Erlaubnis hiezu zu ertheilen und es handelt sich nur noch darum, wem die Zensur dieses Blattes anzuvertrauen wäre. Professor Pauschek, welcher die Bücherrevisionsamt besorgt, und daher mit Zensurvorschriften betraut, auch der slavischen Sprache vollkommen mächtig, scheint hinzu vorzugsweise geeignet, und es dürfte daher einzuvernehmen seyn, da ihm ohnehin die sonstige Amtshandlung dabei obliegt, ob er sich nicht diesem Geschäft unterziehen wolle.

Laibach den 16 t. 7ber 1824.

Mayr

Conclusum

per unaminiter nach dem Antrage des Hn. Referenten

Exped: Paulitsch.

Izvirnik tam, kjer I.

III

Pismo gubernija Juriju Pavšku v zadevi Slavinje in njegov odgovor

Geistlich

3524
12950

Laibach am 16 ten 7ber 824.
Verordn.

An den H. Bücher Revisor
Georg Pauscheg

Exhibitum

In der Nebenlage wird Ihnen die Einlage einiger Weltpriester wegen Herausgabe eines litterarischen in der krainerischen Sprache verfaßten illyrischen Zeitungsblattes zu dem Ende gegen Rückbug mitgetheilt, sich hieher zu äußern, ob es einem Anstand unterliege die Zensur dieses Blattes, dessen Herausgabe ohne Bedenken bewilliget werden dürfte, Ihnen zuzuweisen.

Da Sie ohnehin die Revision der Bücher auf sich haben, und daher mit den Censurs Vorschriften bekannt sind, so erwartet man von Ihnen die verläßlichste Versorgung dieses Geschäftes.

Mayr
Paulitsch

Nro 155

Hochlöbliches k. k. Gubernium!

Mit hohem Gubernial-Decrete vom 16. v. M. Z. 12950 wurde der Unterzeichnete angegangen, sich zu äußern, ob es einem Anstande unterliege, ihm das von einigen hiesigen Weltpriestern in krainerischen Sprache herauszugebende litterarische Werk zur Zensur zuzuweisen.

Wenn das hohe k. k. Gubernium laut des hochbelobten Decretes die verlässlichste Besorgung dieses Geschäftes vom Unterzeichneten erwartet, so ist ihm dieser hohe Wink ein angenehmer Auftrag, dem er sich mit größter Dienstwilligkeit zu unterziehen bereit ist.

Laibach am 11. Oktober 1824.

Prof. u. Bücher Censor
Georg Pauschek

(Na drugi strani):

am 14. 8ber 824.

14533
3781

An das Hochlöbliche k. k. Illyrische Gubernium
in Laibach.

Prof. und Bücher Censor
Georg Pauschek

erstattet mit Rückbug des Kommunikats seine Äußerung in Betreff der Censur des in krainerischen Sprache zu erscheinenden litterarischen Blattes.

Izvirnik tam, kjer I.

V

Zapisnik II. seje gubernija o Slavinji

Zensursgegenstand

14533
3781

Sitzung am 21. 8ber 1824.

Referent Herr Gub:Rath Mayr

Georg Pauschek Professor und Bücher-Censor dt. 11. 8ber Z. 155 äussert sich in Betref der Zensur des von einigen hiesigen Weltpriestern in krainerischen Sprache herauszugebenden litterarischen Blattes.

12950

Grill.

Ref:

Mit Beziehung auf das hohe Hofdekret vom 11ten Juny 782, welches verordnet, daß alle Aufsätze von Bedeutung der Censur in Wien vorgelegt werden müssen, und nur minder wichtige Schriften von den Landesstellen zugelassen, oder verbothen werden können, und da ein periodisches Blatt wegen seiner politischen oder religiösen Tendenz immer eine Erscheinung von Wichtigkeit bleibt, wäre der Gegenstand wegen Bewilligung des angesuchten Blattes der obersten Polizei und Censurhofstelle jedoch unterstützend vorzulegen, weil

a. die gute Denkkungsart der genannten Redaktoren für den Inhalt der aufzunehmenden Aufsätze bürgt.

b. dadurch das Studium der slavischen Sprache, welches jetzt immer mehr Liebhaber findet, durch mehrfältige Aufsätze dieser Art, woran es bisnun mangelte, unstreitig gewißen.

Laibach den 21 t. Sber 824

Mayr

Exp. Teuschel

Izvirnik tam, kjer I.

V a

Sednitsky piše Schmidburgu v zadevi Slavinje

Hochwohlgeborner Freiherr!

Indem ich Euerer Excellenz den Empfang des, unterm 21. v. M. Z. 14532, mir gefälligst eingesandten Berichtes über das Gesuch der dortländigen Weltpriester Johann Ziegler, Xaver v. Andrioli und Ignaz Holzapfel, um Bewilligung, ein Wochenblatt unter dem Titel »*Slavinja*« in krainerischen Sprache und in Verbindung mit der Laibacher deutschen Zeitung, zum Nutzen und Vergnügen herausgeben zu dürfen, mit dem verbindlichsten Danke bestätigte; erlaube ich mir, Hochdieselben vor Allem noch um die gefällige Verfügung ersuchen, dß. die obgenannten Weltpriester, als Redakteurs und Herausgeber des beabsichtigten Wochen-Blattes, verhalten werden, einen detaillirten Plan zu dem befragten Wochenblatte mit der bestimmten Angabe, welche Gegenstände darin überhaupt und besonders behandelt werden sollen, zur Beurtheilung vorzulegen, den ich mir zu übersenden bitte, um sonach über den Gegenstand selbst mit voller Beruhigung entscheiden zu können. Uibrigens dürften Euere Excellenz auch geneigt seyn, mit dem betreffenden Ordinariate, welchem die obgenannten Weltpriester unterstehen, zur näheren Beleuchtung des Charakters derselben und der von ihnen beabsichtigten Herausgabe eines Wochenblattes das vertrauliche Einvernehmen noch vorläufig zu pflegen.

Euerer Excellenz gefälligen Eröffnung des diesfälligen Resultates entgegengehend, habe ich die Ehre mit ausgezeichnete Hochachtung zu seyn

Euerer Excellenz

Wien, am 15. November, 1824.

gehorsamster Diener

Sednitsky

An Se: des k. k. Herrn Gouverners von Illyrien
Freiherrn v. Schmidburg Excellenz in Laibach.

Izvirnik v Osrednjem drž. arh. Slovenije (prezidialni arhiv za leto 1824).

VI

Sednitsky piše Schmidhammerju v zadevi Slavinje

Wohlgeborner!

Johann Ziegler, Strafhaus Kurat, Xaver v. Andrioli, Pensionist, und Ignaz Holzapfel, Priester, haben bei dem dortländigen Gubernium die Bewilligung nachgesucht ein Wochenblatt unter dem Titel »*Slavinja*« in krainerischen Sprache und in Verbindung mit der Laibacher deutschen Zeitung zum Nutzen und Vergnügen herausgeben zu dürfen.

Das gedachte Landesgubernium hat auf die Gewährung dieses Gesuches mit der Bemerkung angetragen, daß das Studium der slavischen Sprache, zu welcher der krainerische Dialekt gehört, durch mehrfältige Aufsätze dieser Art, woran es bisher mangelte, unstreitig gewinnen dürfte, und daß der dortige Professor der Philosophie und Bücher-Revisor, Georg Pauschek, die Censur des beabsichtigten Wochen-Blattes besorgen würde.

Bevor ich über diesen Gesuchsgegenstand entscheide, wünsche ich über die persönlichen Eigenschaften der obgenannten Weltpriester, über ihre szientifische Bildung, über ihre moralische Aufführung, über ihre *Religiosität*, und insbesondere über ihre *politische* Denk- und Handlungsweise, dann über ihre sonstigen Verhältnisse und Verbindungen genaue und verlässliche Aufklärung zu erhalten.

Im engsten Dienstvertrauen ersuche ich daher Euer Wohlgeboren, die diesfälligen Auskünfte infolge zweckmäßiger Erhebungen herbeischaffen, sowie das Resultat derselben mir mit Ihrem wohlwogenen Gutachten über den Gesuchsgegenstand selbst ehestens vorlegen zu wollen.

Ich habe die Ehre mit vollkommener Hochachtung zu seyn

Eurer Wohlgeboren

gehorsamer Diener

Sedlnitzky

Wien, am 13. November 1824.

An des k. k. Herrn Gubernialrathes und Polizeidirektors v. Schmidhammer Wohlgeboren in Laibach.

Izvirnik v Osrednjem drž. arhivu Slovenije (policijski arhiv 1821—1825).

VII a

Schmidburg naroča po nalogu Sedlnitzkega guberniju, naj zahteva od Slavinjanov podroben program časopisa

Praesidial-Erinnerung.

Wie es Eniem löblichen Gubernium aus den bey Wohldemselben gepflogenen Verhandlungen bereits bekannt ist, haben die drey hierländigen drey Weltpriester, Johann Ziegler, Xaver Andrioli, und Ignatz Holzapfel um die Bewilligung gebeten, ein Wochenblatt unter dem Titel: »*Slavinja*« in krainerischen Sprache und in Verbindung mit Laibacher deutschen Zeitung zum Nutzen und Vergnügen, herausgeben zu dürfen.

Über den von der Landesstelle über dieses Gesuch an die k. k. Polizeyhofstelle erstatteten Bericht, werde ich nun von Seiner Excellenz dem Herrn Polizeihofstellpräsidenten angewiesen, die obgenannten Weltpriester als Redakteurs und Herausgeber des beabsichtigten Wochenblattes, zu verhalten, einen detaillirten Plan zu dem besagten Wochenblatte, mit der bestimmten Angabe, welche Gegenstände darinn überhaupt und besonders behandelt werden sollen, vorzulegen.

Ich ersuche demnach Emi löbliches Gubernium, hiernach das Erforderliche an die oftgenannten Weltpriester schleunigst erlassen, und mir dann den von Ihnen überreichten Plan übergeben zu wollen.

Laibach den 23 November 1824

Schmidburg.

An das löbliche k. k. Gubernium zu Laibach.

Izvirnik tam, kjer I. Koncept tudi v prezidialnem arhivu.

VII b

Zapisnik III. seje gubernija v zadevi Slavinje in koncept pisma Slavinjanom

Censur.

16742

Sitzung am 2. 10ber 1824.

4413

Referent H. Gub. Rath Mayr.

Präsidial Erinnerung vom 23. 9ber d. J. Z. 1635. eröffnet in Folge einer Weisung des H. k. k. Polizeyhofstelle Präsidenten, die Redakteurs und Heraus-

geber des Wochenblattes Slavinja, Johann Ziegler, Xaver Andrioli, und Ignaz Holzapfel zu verhalten, einen detaillirten Plan zu dem fräglichen Wochenblatte mit der bestimmten Angabe, welche Gegenstände darin überhaupt und besonders behandelt werden sollen, vorzulegen.

Teuschel

An

die Redaktion

des angesuchten Wochenblattes unter dem Titel: »Slavinja« zu Händen des Herrn Weltpriester Xaver Andrioli.

Dekret

Diese Landesstelle hat Ihr Gesuch, worin Sie gebethen haben, ein Wochenblatt unter dem Titel: »Slavinja« in krainerischen Sprache, und in Verbindung mit der Laibacher deutschen Zeitung zum Nützen und Vergnügen, herausgeben zu dürfen, der k. k. Polizey und Censurhofstelle zur Genehmigung vorgelegt.

Über dieses Gesuch haben Seine Excellenz der Polizeyhofstellpräsident mittels des Landespräsidiums einen detaillirten Plan zu dem befragten Wochenblatte mit der bestimmten Angabe, welche Gegenstände darin überhaupt und insbesondere behandelt werden sollen, abzuverlangen geruht.

Sie werden daher angewiesen, dieser Landesstelle einen ausführlichen Plan über das beabsichtigte Wochenblatt (schleunigst) vorzulegen, und bestimmt anzugeben, welche Gegenstände darin überhaupt und besonders behandelt werden wollen, dann welche Tendenz dasselbe haben soll.

Laibach am 27. ten Nov. 1824.

Mayr

Exped. 50

11

Wagner

Izvirnik tam, kjer I. Beseda »schleunigst« je dostavljena v konceptu najbrže z Mayrovo roko.

VIII

Program Slavinje

Hochlößliches k. k. Gubernium!

Um dem hohen Auftrage d. d. 27. November 1824 No 16742 womit, hinsichtlich des angesuchten in der krainischen Sprache unter dem Titel »Slavinja« herauszugebenden Wochenblattes, nach Verlangen Sr. Excellenz des Polizeyhofstell-Praesidenten, dem das Gesuch um Erlaubniß zur Herausgabe des fräglichen Blattes vorgelegt wurde, der detaillirte Plan zu dem mehrgedachten Blatte mit der bestimmten Angabe, welche Gegenstände darin überhaupt und insbesondere behandelt werden sollen, und dann welche Tendenz dasselbe haben soll, schleunigst abverlangt wurde, pflichtschuldigt alsogleich nachzukommen, erlaubt man sich folgenden Plan des litterarischen Blattes »Slavinja« gehorsamt vorzulegen:

Das herauszugeben beabsichtigte krainische Wochenblatt soll bloß ein litterarisches Blatt seyn, daher keine politischen Neuigkeiten in selbes aufgenommen werden, dann die Haupt-Tendenz desselben soll Bildung des Verstandes und Veredlung des Herzens seyn: Welche zwei Grundsätze aus vorliegendem ausführlichen Plane von selbst einleuchten:

Der Inhalt des krainischen Blattes »Slavinja« soll soviel möglich rein vaterländisch seyn, daher werden von den Redactoren nur Krain und die übrigen Slaven betreffende Aufsätze aufgenommen, wie auch alle Aufsätze über Krain und die Slaven überhaupt aus den übrigen österreichischen Zeitungen und so die Slavinja zu einem Repositorium alles vaterländischen gemacht.

Insbesondere wird Platz darin finden:

1. Landesgeschichte, besonders die des Mittelalters; Beiträge zur Kirchen- und Diözesengeschichte: Lebensbeschreibungen der Landes-Martirer und Hei-

ligen zur Weckung des frommen Sinnes; Biographien krainischer Helden, und Schlachten Krains zur Veredlung der Liebe für Fürst und Vaterland; biographische Notizen von slavischen Gelehrten und ihrer Werke zum Muster und Aneiferung der den jungen Talenten Krains.

2. Geographie, Topographie und Statistic des Vaterlandes; Beschreibungen der Naturmerkwürdigkeiten unseres daran so reichen Vaterlandes; Reisebeschreibungen; Herleitungen der slavischen Ortsnamen.

3. Vaterländische Botanic, Mineralogie, Heilquellen, Witterungsbeobachtungen und Regeln, Hundertjähriger Bauernkalender, Bauernwetterregeln in Krain zum Nutzen und zur Beobachtung.

4. Vaterländische Oikonomie, Fabriken, Hüttenwerke, letzteres der Hauptnahrungsweig in Krain.

5. Öffentliche und Privat Erziehung. Beschreibungen der Schulen, Schulfeyerlichkeiten u. s. w. zur Evidenz der steigenden Kultur in Krain.

6. Slavische Sprache, Sitten und Gebräuche, Gewohnheiten. Volkssagen und Lieder. Krainische Sprichwörter und Räthseln zur Erheiterung und Schärfung des Witzes.

7. Litterarischer Anzeiger aller slavischen Werke und Schriften für krainische Bücherfreunde.

Da dieses Blatt für jederman der krainischen Sprache kündigen wessen Standes er immer sey berechnet ist, so wird man sich gewissenhaft angelegen seyn lassen zur Befriedigung eines jeden etwas zu liefern.

Indem man glaubt dem hohen Auftrage ganz entsprochen zu haben, glaubt man nur noch erinnern zu dürfen, daß die Mitarbeiter deren viele seyn dürften, meist aus dem Volkslehrstande seyn werden.

Laibach den 6. Dezember 1824.

Franz Xav. v. Andrioli

wirkl. Mitglied der k. k. Landeswirthschafts-Gesellschaft in Krain.

(Spredaj):

am 15 10ber 824.

An das

Hochlöbliche k. k. Gubernium
zu Laibach.

Franz Xav. v. Andrioli Priester
legt

im Namen der Redaction den abverlangten ausführlichen Plan des herauszugebenden krainischen Wochenblattes, unter dem Titel »Slavinja« vor.

Izvirnik tam, kjer I. Pisan z isto roko kakor I.

IX

Koncept Schmidhammerjevega poročila o Slavinjanih Sedlnitzkemu

E. E.

Aus Anlaß einer von dem hiesigen Strafhaus Kuraten Johann Ziegler, den Priester Ignaz Holzapfel, und dem Pensionisten Xaver v. Andreoli nachgesuchten Bewilligung ein Wochenblatt unter dem Titel *Slavinja* in krainerischer Sprache in Verbindung mit der Laibacher deutschen Zeitung zum Nutzen und Vergnügen herausgeben zu dürfen, dessen Zensur der hierortige Professor der Philosophie und Bücherrevisor Georg Pauschek besorgen würde, geruhten E. E. mit hohem Erlasse vom 11. v. M. über die persönlichen Eigenschaften der obenbenannten Weltpriester, über ihre szientifische Bildung, ihre moralische Aufführung, Reli-

giosität, insbesondere aber über ihre politische Denk- und Handlungsweise, dann ihre sonstigen Verhältnisse und Verbindungen genaue und verlässliche Aufklärung abzufordern.

Xaver v. Andreoli, da er, obschon nur 32 J. alt, seiner körperlichen Gebrechen wegen zu keinen Seelsorge Diensten geeignet, ist Pensionist, Holzapfel ein erst vor einigen Monaten ausgeweihter Priester, ist seit dem vorigen Monat Kaplan in Stein, und Ziegler seit einem Jahre Kurat im hiesigen Strafhaus, die szientifische Bildung ist von keinem ausgezeichnet, ihre moralische Auf- führung und ihre Religiosität ist ihrem Stande angemessen, so wie ihre politische Denk- und Handlungsweise ist in wie weit man sie ihres beschränkten Wirkungskreises in dieser kurzen Zeit ihres etlichen Lebens zu beurtheilen vermag, bis nun ohne allen Tadel.

Über diesen Gesuchsgegenstand finde ich mich durch obigen hohen Auftrag verpflichtet folgendes Gutachten E. E. hoher Beurteilung ehrfurchtsvoll zu unterzeichnen.

Die Ausgabe dieses Blattes ist eine, schnell ergriffene oberflächliche Idee obenbenannter Individuen, (keiner von ihnen hat eine höhere litterarische Bildung genossen, wodurch man zur Hoffnung berechtigt würde, dass sie) (*preërt.*). Sie sind selbst unter sich noch nicht einig welchen Plan sie bei Herausgabe dieses Blattes beobachten, und welchen Zweck Sie dadurch erreichen wollen. Jeder gedenkt nach seinem Belieben einige krainische Aufsätze nach Gefallen zu liefern.

Der philosophische Studien-Director und Domherr Mathäus Raunicher, dann der Dr. der Theologie und Professor des Bibelstudiums Jakob Suppan, zwey sehr wissenschaftliche Männer und die besten hier Landes bekannten Slavisten weigerten sich der an sie mehrmal geschehenen Einladung ungeachtet Theil an diesem Gegenstande zu nehmen, und es ist vorauszusehen, daß, wenn auch diese Gesellschaft die hohe Bewilligung zur Herausgabe dieses Blattes erhalten sollte, solches in kurzer Zeit an Mangel an gehaltreichen Beiträgen das Interesse verlieren und wieder aufhören würde.

Der hiesige Buchdrucker und Redacteur der Laibacher Zeitung Karl v. Kleinmayer selbst seiner Erfahrung gemäß will den Druck dieses Blattes nicht eher übernehmen, bis er nicht durch Vorlage eines ordentlichen Planes, die längere Dauer dieses Blattes (desselben) wenigstens mit Wahrscheinlichkeit haften kann.

Was den als Censor vorgeschlagenen Professor Pauschek betrifft, ist solcher zwar als ein sehr religiöser Mann, doch von so beschränkten Talenten, daß er bei dem ersten Konkurse für die Lehrkanzel der theoretischen und praktischen Philosophie reprobiert, und ihm diese erst bei dem zweyten Konkurse aus vorzüglicher Rücksicht seines Lebenswandels ertheilt wurde, daß ihm die Censur nicht leicht anvertraut werden könnte.

Ubrigens läßt sich bei der Eigenschaft der Verfasser dieser Slavinja weder rücksichts würdiger literarischer Ausbeute noch die Befriedigung zum Vergnügen des Publikums haften.

Laibach am 9 Dez. 824.

Koncept tam, kjer VI.

X

Wolfv odgovor na Schmidburgov poziv, naj poda karakteristiko Slavinjanov N. 1405.

Hochlößliches kais. köniql. Landespräsidium!

In Erledigung der hohen Präsidial Zuschrift vom 25. v. M. N. $\frac{1085}{p}$ um Mittheilung verlässlicher Daten über die moralischen Eigenschaften, politischen Gesinnungen und die literarische Bildung der drey hierländiger Weltpriester Johann Ziegler, Xaver v. Andrioli und Ignaz Holzapfel, welche um die Bewilli-

gung gebethen hätten, ein Wochenblatt unter dem Titel: »Slavinja« in krainischen Sprache und in Verbindung mit der Laibacher deutschen Zeitung zum Nutzen und Vergnügen herausgeben zu dürfen findet dieses Ordinariat zu erwiedern:

Alle drey genannten Weltpriester gehörten in ihren Studienjahren zu den Ausgezeichnetern unter ihren Mitschülern. Allein daß der erst diesen Herbst aus den Studien getretene, in der Stadt Stein angestellte junge Priester Ignaz Holzappel auch abgesehen, daß er sich als Neuling in seinem eigenen Berufe billig vorerst mit diesem befaßen sollte, nur noch Schülerhaftes liefern könnte, glaubt man verbürgen zu dürfen.

Wie weit es der beynahe seit seinen Studienjahren deficiente Priester Xaver v. Andrioli in der litterarischen Bildung über die gewöhnlichen Schullehrgegenstände gebracht habe, ist diesem Ordinariate unbekannt, noch unbekannter, daß die slavische oder krainische Sprache je Gegenstand seiner Studien gewesen seyn sollte. Dazu ist Andrioli zu Laibach geboren und erzogen, und so gut als nie auf das flache Land gekommen, und bekanntermaßen wird in Laibach das verdorbenste und mangelhafteste Krainisch gesprochen, und in den höheren von Jugend auf deutsch erzogenen Ständen, denen Andrioli angehört, am verdorbensten und mangelhaftesten gesprochen.

Der einzige Strafhaukurat Johann Ziegler, obwohl auch er aus dem Dorfe Udmat nächst der hiesigen St. Petersvorstadt gebürtig, hat mehrere Jahre als Seelsorger auf dem Lande verlebt, wo er es in der krainischen Sprache bey seiner Vorliebe für dieselbe weiter gebracht haben mochte, obschon übrigens auch hierüber so wie über dessen sonstige litterarische Bildung diesem Ordinariate nichts Verlässliches vorliegt. Eine von ihm für den Winkeldrucker Kremser gelieferte kleine krainische Übersetzung soll nicht einmahl von orthographischen und grammatischen Fehlern frey gewesen seyn.

So wenig daher das Ordinariat gegen die Moralität und gegen die politischen Gesinnungen der drey obgenannten Individuen etwas zu erinnern findet, so sehr glaubt es, so lange keine Daten vom Gegentheile dieses Urtheil berichtigen, die litterarische Gediegenheit des von den Gesuchstellern angebothenen Wochenblattes »Slavinja« bezweifeln zu müssen, es sey denn, daß obbesagte drey Individuen nur Nahmensträger wären, und sich hinter ihnen andere Mitarbeiter verbergen wollten.

Mit Bezug auf das Gesagte muß man übrigens offen gestehen, daß man den Nutzen eines Wochenblattes, wie die Carinthia als Beylage zur Klagenfurter Zeitung, worin entweder slavische Gegenstände, als Alterthümer, etymologische Untersuchungen u. s. w. in der deutschen Sprache behandelt, oder von Zeit zu Zeit gediegene slavische Aufsätze eingerückt werden, ganz gut begreift, aber daß man es so schwerer einsieht, wozu ein durchaus in der krainischen Sprache geschriebenes Wochenblatt als Bestandtheil einer deutschen Zeitung für Leser, welche, weil sie teutsche Zeitung lesen, wohl alle das Deutsch, aber nicht alle das Krainisch verstehen, dienen soll.

Laibach den 11. Dezember 1824

Anton Aloys Wolf
Bischof

Izvirnik tam, kjer V a.

XI

Konzept Schmidburgovega poročila o Slavinji Sedlnitzkemu

An S. des

E. Grafen Sedlnicky Exc.

Hochgeborner Graf!

Das illyrische Gubernium hatte E. E. das Gesuch einiger hierortigen Weltpriester wegen Herausgabe einer Zeitschrift in illyrischer Sprache, unter dem Titel Slavina, zur hohen Genehmigung unterlegt.

Hierüber geruhen E. E. mit Präs. Schreiben vom 15. v. M. zu fordern,
a) ein detaillirter Plan über die in dem beabsichtigten Wochenblatte be-
handelt werdenden Gegenstände, und

b) wird dem Ordinariate das Einvernehmen (Konfidenzidee) gepflogen
werden ob die Individualitäten der sich gemeldeten Herausgeber die volle
Beruhigung über die Tendenz jener Zeitschrift gewähren?

In der Beilage 1/1. hat nun Xaver v. Andrioli, im eigenen und der übrigen
Redaktoren Namen, den Plan und Zwecke der Slavina dargestellt zufolge wel-
chen dieselbe ein eigentliches Volksblatt seyn und die Bestimmung haben soll,
durch Mannigfaltigkeit der darin abgehandelten — nicht politischen — Gegen-
stände alle Klassen von Lesern zu befriedigen, die der krainerischen Sprache
kundig sind.

In der Beilage 2/2 bezweifelt der Herr Bischof Wolf, daß die H. Heraus-
geber, wenn ihnen nicht andere Mitarbeiter zur Seite stehen etwas Gediegenes zu
liefern im Stande seyn dürften; findet jedoch gegen die Moralität und politi-
schen Gesinnungen der erstern nichts zu erinnern.

Indem ich nun E. E. beide Einlagen zur weitem hohen Schlußfassung
einzuleiten nicht ermangele, bitte ich die Versicherung der ganz vorzüglichen
Hochachtung zu genehmigen mit welcher ich die Ehre habe zu seyn

E. E.

Laibach d 22 dezember 1824

24/12 1824 Khmap.

25. dez Nepozytek.

Izvirnik tam, kjer Va.

XII

Sednitzky prepove Slavinjo

Hochwohlgeborner Freiherr!

Im Anschlusse habe ich die Ehre Euerer Exzellenz die Beilagen der schätz-
baren Zuschriften vom 21. October und 22. Dezember v. J. Z. 14.532 u. 1724 mit
der Eröffnung danknehmig zurückzustellen, daß ich mit der sehr gründlichen
Ansicht des Herren Bischofes Wolf in Betreff der von den dortländigen Welt-
priestern Johann Ziegler, Xaver v. Andrioli und Ignaz Holzapfel, beabsichtigten
Herausgabe eines Wochenblattes unter dem Titel »*Slavinja*« in krainerischen
Sprache, mich vollkommen vereinige, daher Hochdieselbe zu ersuchen mich
veranlaßt finde, das diesfällige Gesuch der obgenannten Weltpriester, ab-
lehnd bescheiden lassen zu wollen.

Mit vorzüglicher Hochachtung habe ich die Ehre
zu verahren

Euerer Excellenz

Wien, am 1. Jänner 1825.

gehorsamster Diener
Sednitzky

An

Seine des k. k. Herrn Guverners von Illyrien Freiherrn v. Schmidburg
Exzellenz in Laibach.

Izvirnik tam, kjer Va.

XIII

Gubernij obvesti Slavinjane o odločbi Sedlnitzkega.

An

die Herren Weltpriester
Johann Ziegler, Xav. v. Andrioli, und
Ignatz Holzapfel

concluso
per unanimita

Decret

In Folge herabgelangter Weisung durch Polizey und Zensurs-Hofstelle werden Sie mit ihrem Gesuche um Herausgabe eines Wochenblattes unter dem Titel *Slavinja* in krainerischer Sprache dahin beschieden, daß diese Zeitschrift füglich unterbleiben könne.

Laibach am 20. Jänner 1825.

Mayr

Izvirnik tam, kjer I.

XIV

Grabrijanova Elegija ob Gruberjevem slovesu v izvirniku in Prešernovem prevodu

Hvale polni občutleji
ob odhodu
Premilostliviga gospoda
Avguščina, Velziga škofa,
iz Ljubljane v Solšperg.

Dankgefühl
bey der Abreise
Sr. Fürst-Erzbischöflichen
Gnaden Augustin
aus Laibach nach Salzburg.

Od nas gredó! — »Od *Njih* ločiti« —
(Nevredni zdihljej le se skrí!)
»Od *Njih* ločit' se, *Njih* zgubíti!«
Se nam iz žalnih serc glasi.

»Nur Scheiden, Trennung nur und
Scheiden«
(Welch Seufzen sagt den heißen
Schmerz!)
»Ach Trennung nur, — nur baldes
Scheiden«
Klagt blutend uns das wunde Herz!

Zgubíti Vas, o *Prečastlivi*,
Oče, — naših duš *Pastir*,
Premili Varh, — *Nepozablivi*
Naše blažne sreče *Vir!*

Zu scheiden, *Hoher*, — sich zu trennen
Von *dir*, — *Beschützer*, *Oberhirt* —
Und *Vater!* — ach, wer kann es nennen
Ohn' Angstgefühl, daß Felsen rührt! —

Kdo nam britkosti bode tážil? —
Ločenja ogenj kdo hladil? —
Kdo žalne serca nam tolážil?
Daróve vbógim kdo delil?

Wer soll der Trübsal Qualen mindern,
Im Scheiden was uns Tröstung seyn?
Wer soll der Trauer Schmerzen lindern,
Mit Gaben Arme wer erfreu'n?

Scer v' sercih dosti je spomínja,
Ne bo ga zgrudil sivi čas;
Sej zna se sleherna stopínja,
spričuje, *Mili*, le od *Vas*.

Zwar fest steht in der Mitte
Dein Denkmahl, das die Zeit nicht
bricht,
Es keimt aus jedem *Deiner* Tritte
Ein Glück, das laut von *Dir* uns
spricht.

Komú pa bomo hvalo dáli,
Če, *Dragi*, *Vas* per nas ne bo?
Jokáli bomo, — zdihováli,
Kér nam brez *Vas* ní nič sladkó.

Doch wem, wem werden wir es danken,
Wenn Du *Erlaucher!* nicht mehr
bist? —
Ach weinend werden wir kaum wanken
Am Born, der voll des Segens fließt! —

Hvaležnost, jokaj! Premolkúješ? —	Nun fließet, Thränen, Dank zu
Oh, žalost vzéla je solzé? —	zollen! —
Zastojn pojemlješ in zdihúješ, —	Du säumst, — du schweigst, verglühtes
Zastojn drobíš prežgan' sercé.	Herz? —
	Ach, wo soll ich <i>Ihm</i> Thränen hohlen!
	Verzehrt hat sie der Flammen-
	schmerz! —
Bog, Ti, ki vsakimu verníti	Belohne, Gott! — Du wirst's vergelten.
Zamoreš, hočeš, veš in znaš,	Denn Du nur weißt es, willst,
Povern', za kar se zahvalíti	vermagst!
Nam besedí in solz ne daš! —	Vergilt es <i>Ihm</i> im bessern Welten,
	Da du uns Thränen hier versagst! —

Illyrisches Blatt zum Nutzen und Vergnügen, 2 in 5, 9. in 16. januarja 1824.

Slovenski izvirnik v bohoričici.

XV

Schmidhammerjeva oznaka Matevža Ravnikarja — Sedlnitzkemu 24. sept. 1825

Mathäus Raunicher Domkapitular in Laibach im Genuße der Gräfllich Lamberghischen Präbende ist Direktor der philosophischen Studien, und ordentlicher Professor der Dogmatik am hiesigen Lyzeum. Er hat hier studirt, und kennt die übrigen Provinzen des österr. Kaiserstates nur aus einzelnen excursionen. Er besitzt vorzügliche Talente und Fähigkeiten, die Schulwissenschaften sind ihm vollkommen eigen, er ist krainischer Sprache vorzüglich mächtig, spricht auch italiänisch, und hat manche andere schätzbare Kenntnisse. Seine schriftlichen Aufsätze sind wohlgeordnet, klar, gediegen, und wenn nicht Leidenschaft ihn hinreißt, angenehm zu lesen. Die praktische Seelsorge ist ihm aber ganz fremd, da er aus den Schulen sogleich zur Professur kam.

Als Direktor des hiesigen Priesterhauses konnte er den Alumnen für ihre künftige Bestimmung wenig nützlich seyn, jedoch hielt er streng auf Ordnung, Zucht und Subordination.

Dem Jansenismus vorzüglich zugethan sind seine Grundsätze hart. (Seine Grundsätze sind hart, wie es den Koryphäen des Jansenismus ziemt, den biblischen Rath non dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex anima scheint er wenig zu kennen. Unumschränkt herrscht er über die ihm ergebene Parthei.) Der Klerus der Diözese achtet, und — fürchtet ihn. Sein Karakter ist redlich und rechtschaffen, nur ist er sehr reizbar, schwer versöhnlich, und in der Wahl der Mittel gegen seinen Feind nicht delikat.

An seiner Sittlichkeit und seinen politischen Grundsätzen ist nichts auszustellen, seine Lebensweise ist sehr isolirt und zurückgezogen, unbekannt mit der äußeren Welt widmet er sich sehr der Einsamkeit, und den Studien. (Es wird behauptet, er habe mehr als mäßige Vorliebe für geistige Getränke, das kann sich jedoch nur auf sein Zimmer beschränken, und kommt niemals zur öffentlichen Kenntniss. Nie hat er ein Ärgerniss damit gegeben, und er beobachtet überhaupt das äußere Dekorum genau.) Seinen Grundsätzen treu wird er überall als Vorsteher Zucht und Ordnung strenge handhaben, sich Gehorsam, und auch Achtung verschaffen, Liebe und Zutrauen wird er bei seiner Denkungsart sich nicht erwerben. (wird und will er sich nicht erwerben.)

Izvirnik v policijskem arhivu (Osred. drž. arhiv Slovenije). Koncept je ohranjen v dveh zapisih, to, kar prinašamo v oklepajih, je posneto po drugem. Odlomek dobro označuje Ravnikarja, ki je izjavil 1824. l. o priliki državne ankete o izposojevalnih knjižnicah, »da so romani in druga pesniška dela, ki dražijo mlade duše zadnjih 70 let, eno najbolj učinkovitih, morebiti zvito

zasnovanih sredstev za demoralizacijo ne samo mladine, temveč celih narodov». Ta negativni odnos do leposlovja pojasnjuje nekoliko tudi to, zakaj se Ravnikar ni hotel pridružiti Slavijanom, ki so gotovo mislili priobčevati leposloвне sestavke, zlasti pesmi, čeprav tega ne omenjajo v končnem programu.

R é s u m é

Les forces de l'éveil national parmi les Slovènes instruits, ecclésiastiques ou séculiers, qui avaient été, pendant les guerres napoléoniennes et immédiatement après, latentes et, en maint endroit, presque taries, recommencent à s'épanouir bientôt après 1820. La plupart des étudiants slovènes étaient fortement impressionnés par les efforts révolutionnaires des peuples opprimés d'Espagne, d'Italie et de Grèce, et par le renouveau des activités culturelles des Tchèques, Slovaques, Polonais et Russes. Ces idées nouvelles incitèrent les séminaristes de Ljubljana à former, au cours de l'année scolaire 1822/23, pendant l'épiscopat d'Augustin Gruber, une société littéraire clandestine, les »Carbonarii«. Parmi les professeurs du séminaire, c'étaient Jakob Zupan et Franc Metelko, tous deux élèves de Kopitar, qui, du point de vue national, exerçaient le plus d'influence sur les jeunes esprits. Ce groupe littéraire stimula les esprits progressifs parmi la jeunesse ecclésiastique et laïque à fonder une société littéraire qui embrasserait de plus nombreux intellectuels. On prit l'initiative d'une société littéraire publique dont les représentants, devant les autorités, étaient Janez Cigler, Ksaver Andrioli et Ignac Holzapfel. Un fil, bien que ténu, reliait à cette société, par l'intermédiaire de Jurij Grabrijan, un des promoteurs de la nouvelle société, aussi son ami et camarade de classe France Prešeren, alors étudiant à Vienne. Les écrivains de la Carinthie et de la Styrie y furent représentés par Jarnik et Slomšek.

Le 9 septembre 1824, les trois représentants cités soumettent aux autorités une demande d'autorisation pour la publication du journal hebdomadaire »Slavinja« (Le monde slave). Le rapport du conseiller du gouvernement Jurij Mayr fut d'abord favorable et l'affaire semblait dans un bon chemin. Mayr, cependant, changea d'opinion et proposa au gouvernement provincial de soumettre la demande à la décision de Sedlnitzky. Celui-ci exigea le programme détaillé du journal et demanda au chef de la police Schmidhammer et à l'évêque récemment investi Wolf des renseignements précis sur les futurs éditeurs. De ce programme il résulte que le comité éditorial avait l'intention de créer une sérieuse revue des études slovènes et slaves, revue dont les pages auraient été largement ouvertes à tout se qui concernait les mondes slovène et slave. Cependant, le jugement de Schmidhammer et de Wolf, quant aux aptitudes littéraires et scientifiques des éditeurs Cigler, Andrioli et Holzapfel, fut défavorable. Wolf, par surcroît, pour empêcher la publication de la nouvelle revue, se servit, afin de démontrer son inutilité, d'un argument d'un extrême chauvinisme: tous les Slovènes instruits comprenant l'allemand, ils n'ont aucun besoin d'une revue littéraire entièrement slovène. Le 1er janvier 1825, Sedlnitzky, en se réclamant justement de ce rapport de Wolf, rejeta la demande. Ainsi, il a fallu attendre l'année 1830 pour voir paraître la »Krajnska Čbelica«, almanach littéraire enfin autorisé par Sedlnitzky sur l'intervention du gouverneur Schmidburg qui, à la prière de Čop, servait d'intermédiaire. La société littéraire de Čop et Prešeren cependant ne s'intéressait pas directement à la tâche que s'étaient posée les éditeurs de la »Slavinja«. Ainsi, les efforts philologiques et ethnographiques de notre génération romantique ne trouvèrent pas leur pleine expression.